Nr 255.

Af herr **Lindhagen m. fl.**, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående svenskt initiativ till internationell öfverläggning och öfverenskommelse för skapande af ett världsspråk.*

I en föregående motion har erinrats om några af grunddragen för den nya världspolitikens närmaste arbetsuppgifter. Bland dessa uppräknas äfven krafvet på ett *internationellt hjälpspråk* eller *världsspråk*.

Det ligger i öppen dag, hvilken väldig gärning för fred och kultur det vore om, såsom det blifvit uttryckt, andarna inom folken kunde sammanföras till ett omedelbart utbyte af tankar och erfarenheter och ett omedelbart sammanträffande till öfverläggning om mänsklighetens lifsintressen. En oerhörd arbetsbesparing skulle ock vinnas för människorna, om de jämte modersmålet endast behöfde inhämta ett lättlärdt mellanfolkligt hjälpspråk.

Länge har tillståndet med de många språkfamiljerna varit olidligt. Men det måste blifva allt värre. Det är nämligen blott en tidsfråga när det stora ryska folkets språk och därefter eller kanske samtidigt äfven de stora asiatiska folkens tungomål skola göra sin rätt gällande. Därtill kommer det ofantliga antalet smärre språk och dialekter, hvilka också vilja och måste vara med i den allmänna samfärdseln mellan folken. Den babyloniska förbistringen blir sålunda allt mer ohjälplig.

Frånsedt de många språkfamiljerna föreligger också en svårighet, som alltid funnits, nämligen ogörligheten ännu för den stora massan människor att kunna få tillfälle att lära sig ett eller flera invecklade lefvande språk utöfver modersmålet. Behofvet af ett världsspråk gör sig ur dessa synpunkter gällande på två håll: vetenskapen, tekniken och handeln behöfver det och demokratien i sin oaflåtliga frammarsch har också behof däraf för sina ändamål.

De små nationerna ha här liksom uti den nya världspolitiken i

allmänhet en naturlig kallelse och uppfordran att gå i spetsen för tankarna. Isynnerhet blir med växande samfärdsel och demokratisering ställningen allt olidligare för skandinaverna, hvilka ej ha ett af de tre nuvarande så kallade stora språken till modersmål.

Ett lifligt intryck häraf erhålla skandinaviska deltagare i internationella kongresser. Vid exempelvis den internationella socialistiska kongressen i Köpenhamn år 1910 med mer än tusen ombud från alla länder dominerade fullständigt de tre stora språkfamiljerna tyska, franska och engelska. De voro jämte andra främmande nationaliteter placerade nere i den stora salen och hvarje anförande på ettdera språket tolkades sedan på de båda andra, men också endast på dessa. På läktarna sutto åter de talrika representanterna för skandinaverna, till största delen oförmögna att kunna följa med debatterna och än mer att göra sina betydande erfarenheter gällande i öfverläggningen. Vid själfva afslutningen inträffade emellertid att bland de många tacksägelserna till de danska värdarna fingo utom ordningen komma fram några ord äfven på ett skandinaviskt språk, i detta fall det svenska. Skandinaverna, som för första gången kände sig hemma, reste sig ofrivilligt och applåderade våldsamt närmast såsom ett uttryck, föreföll det, för ett inre behof att gifva tillkänna sin existens. Och för första gången blef det alldeles tyst bland de bullrande skarorna nere i salen, dödstystnad uppstod därnere. Man blickade förundrad och andäktig på samma gång upp mot de stormande läktarna. Språkfamiljernas öfverklass hade upptäckt underklassen däruppe, ett nytt folk.

Denna sak är således en aktualitet om någon. Det är ett stort behof, som sedan länge förelegat och alltmer gör sig gällande. Man kan således aldrig säga att frågan är för tidigt väckt utan den är en sak, som tiden pålägger oss att lösa. Dess upptagande äfven bland de nutida politiska frågorna är således i eminent mening realpolitik.

Man kan till belysande af spörsmålets aktualitet hänvisa icke blott till sakens natur och de dagliga erfarenheterna utan äfven till de enskilda initiativen till lösningen, hvilka vanligen pläga vara föregångare för det till handling trögare officiella ingripandet.

Redan har världen kommit så långt att konsten att tala utan språk med tecken blifvit internationell, till och med efter officiell öfverenskommelse. Siffertecknen ha sålunda till det mesta blifvit gemensamma. Det optiska och akustiska signalväsendet inom sjöfarten är internationellt, notskriften likaså o. s. v. Hit kan äfven hänföras en sådan sak som metersystemet, hvilket segerrikt genomför gemensamma beteckningar för mått, mål och vikt.

Återstår då konsten att tala med språk på ett för alla gemensamt och begripligt tungomål. Det är det allra viktigaste framsteget att sålunda erhålla ett världsspråk, som inläres i alla länders skolor och begagnas vid mellanfolkliga meningsutbyten.

Det är i denna språkbildning som det enskilda initiavet sedan länge tillbaka arbetat öfverallt i världen. För vetenskap och diplomati har sålunda efter tyst öfverenskommelse ett visst språk användts såsom världsspråk såsom latinet på sin tid och långt efter att det upphört att talas af folket och sedermera franskan. Nu äro emellertid dessa öfverenskommelser brutna af förhållandena och nya anspråk på en demokratisk språkreform träda fram. Man synes då till en början kommit på det klara med att ett nu eller fordom lefvande språk är omöjligt att få upphöjdt till världsspråk på grund af såväl rivaliteten mellan de olika språken som ock deras invecklade och svårlärda byggnad.

Bemödandena ha därför inriktat sig på att åstadkomma ett konstgjordt språk. Första kända försöken härleda sig från början af 1600-talet och sedan dess intill år 1887 lära enligt en uppgift 42 olika system sett dagen men åter öfvergifvits. Upphofsmännen voro i början filosofer såsom Cartesius, Pascal och Leibnitz. Det mest kända af dessa första försök var volapük, hvilket, framlagdt år 1879 af Schlejer, till en början vann stor framgång.

År 1887 kom emellertid doktor Zamenhof med ett nytt system, kalladt esperanto, hvilket synes lyckats bäst. Det har fått talrika anhängare i hela världen samt redan införts som obligatoriskt eller valfritt ämne uti skolorna mångenstädes både uti Europa och Amerika. Esperantolitteraturen har på olika områden vuxit ut betydligt och mer än etthundratal tidningar lära utkomma för närvarande på detta späk.

År 1900 bildades i Paris på initiativ särskildt från vetenskapsmän en delegation för åstadkommande af ett internationellt hjälpspråk, som skulle bygga på esperanto men utgöra en förbättring af detsamma. Nämnda delegation utfärdade ett upprop om anslutning till sina tankar och förslag. Den hade två listor, den ena var korporationernas lista och den andra den akademiska listan. Under de första sju åren anslöto sig till den förra 310 föreningar, sällskap och kongresser. Vi finna där handelsskolor, handelskammare, köpmansföreningar, stenografföreningar, boktryckareförbund, korrespondentbyråer och fotografiska föreningar, borgmästareämbeten, ämbetsmannaföreningar, juristföreningar, pedagogiska och religiösa sällskap, officersföreningar, döfstumme- och blindanstalter, sociologiska, läkare- och sanitära sällskap, fredsföreningar, politiska och grafologiska sällskap, gymnastik-, cykel- och automobil-

klubbar, sportföreningar, bibliografiska sällskap och biblioteksstyrelser samt slutligen alla slag af vetenskapliga fackföreningar och kongresser. På den akademiska listan antecknade sig 1,250 professorer, tillhörande 189 universitet, tekniska högskolor och vetenskapliga akademier, fördelade på 110 orter, spridda öfver hela världen ända bort till Indien och Japan. Ett stort arbete genom tillsatta beredningar har nedlagts på att fullkomna språket, hvilket erhållit namnet ido.

Slutligen har år 1911 på initiativ från intresserade bildats en särskild förening i Bern, som, neutral i fråga om systemen, skall föra världsspråksfrågan vidare framåt särskildt genom upprättandet af en världsspråksbyrå med uppgift att söka skapa en officiell världsspråksförening.

Obestridligt är nu att målet ej kan uppnås utan en officiell öfverenskommelse mellan staterna, som fastslår ett visst system, som därefter kan med tillförsikt rekommenderas till inlärande af den enskilde och i den officiella undervisningen. Däraf följer också en annan sak. Ett språk och således också ett världsspråk måste såsom hvarje inrättning vara underkastadt utvecklingens lagar. Det måste själft vara lefvande, om det skall kunna tjäna lifvet. Följaktligen bör också tillkomma en internationell institution, som blir språkets väktare, vårdare och ansare. Den år 1911 i Riksdagen väckta framställningen i ämnet gick bland annat ut på att i enlighet med ett till svenska regeringen från professor Ostwald afgifvet förslag bemödande borde från svensk sida göras att få denna institution förlagd till Stockholm.

Som bekant finnas i Sverige både esperanto- och idoföreningar och frågan står där under kraftig, insiktsfull ledning. Såsom exempel på intresset hos den öfriga allmänheten må åberopas bifogade uttalanden från svenska vetenskapsmän samt att 1911 års svenska arbetarekongress antog en resolution i ämnet. Denna sak vann år 1911 också ett oväntadt understöd i Andra kammaren för att vara första gången den förekom. Ett bifall till en skrifvelse i saken föll med 79 röster mot 114 och vid det slutliga afgörandet afgåfvos 91 röster mot 105 för ett ogillande af utskottets något snäft hållna motivering för sitt afslagsyrkande.

Alla skäl tala för att frågan nu åter kommer tillbaka, hvilket ock äskas på många håll. Och ingen ligger det som sagdt närmare tillhands att officiellt väcka frågan på tal än skandinaverna. Saken synes lämpligen kunna på svenskt initiativ föreläggas exempelvis nästa Haagkonferens, om ej en internationell konferens i ämnet tidigare kan åstadkommas.

Måhända få de lefvande generationerna ej åtnjuta nyttan af sakens genomförande. Men det är deras plikt att plöja äfven här för efterkommande.

Det hemställes alltså,

att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i öfvervägande huruvida och på hvad sätt initiativ lämpligen böra och kunna från svensk sida tagas för åstadkommande af officiell internationell öfverläggning och öfverenskommelse för skapandet af ett världsspråk eller internationellt hjälpspråk.

Stockholm den 3 februari 1912.

Carl Lindhagen.	*V. Rydén.*	*C. Winberg.*
Rickard Sandler.	*Bernh. Eriksson.*	*C. A. Svensson.*
G. W. Källman.	*J. A. Wallin.*	*K. A. Borg.*
Ernst Hage.	*Thure Widlund.*	*Per Norin.*

I förestående motions yrkande instämma:

Karl Starbäck. *Allan Cederborg.*

Bilaga.

Då jag blifvit anmodad att yttra mig om den betydelse för kulturen i allmänhet och i synnerhet för vetenskapen, som införandet af ett internationellt hjälpspråk skulle äga, så vill jag här säga min mening i denna fråga.

Ingen lärer vilja neka, att det vore en ofantlig fördel, om alla människor med vanlig skolbildning kunde göra sig förstådda för hvarandra i tal och skrift. Det målet skulle vinnas, om hvarje barn finge i skolan utom sitt modersmål lära sig ett för alla gemensamt språk. Detta kunde vara ett lefvande språk, såsom engelska, franska eller tyska, eller ett dödt språk, såsom latinet, hvilket ju fordom varit och delvis ännu är de lärdes internationella språk. Men de nu nämnda fyra språken, liksom alla andra naturspråk, ha den stora olägenhet, att deras inlärande kräfver ett högst betydligt arbete för den, som skall fullständigt behärska dem i tal och skrift. Af denna orsak kunde latinet icke bibehålla sin roll af de lärdes

internationella språk, då vid den nya tidens inbrott isynnerhet italienare, fransmän, engelsmän och tyskar började ägna sig åt verklig forskning i naturens och andens riken, i motsats till det osjälfständiga studium af den grekiska och romerska forntidens författare, som medeltidens lärde bedrifvit. Efterhand fann man det lättare och bekvämare att uttrycka sina egna tankar på sitt eget språk, modersmålet, och på detta sätt fick man så småningom flera moderna världsspråk, af hvilka de mest använda f. n. äro engelska, franska och tyska. Men äfven bland italienare, spanjorer och på sista tiden ryssar använda de lärde alltmera uteslutande sitt modersmål, så att den vetenskapliga forskningen blir i hög grad betungad genom tvånget för forskaren att af en mängd främmande språk inhämta åtminstone så mycket, att han kan förstå de på dessa språk i hans fack utgifna arbetena. Äfven för engelska, franska och tyska lärde blir detta tvång ett afsevärdt hinder i deras forskning, men de äga dock framför de lärde bland öfriga kulturfolk den fördel, att de få vid sin författareverksamhet använda sitt modersmål.

För medlemmarne af ett litet folk, såsom det svenska, blir språkbördan ännu tyngre, ty exempelvis en svensk forskare måste, för att hans verk må bli kändt inom den vetenskapliga världen, också kunna skrifva på franska, tyska eller engelska, och helst på alla dessa tre språk, hvarigenom han får svårt att i sin vetenskapliga alstring täfla med en i sitt fack ej mera begåfvad fransman, tysk eller engelsman.

Denna börda för de små kulturfolken kännes ej mindre tryckande vid de i vår tid så talrika internationella kongresser, hvarest vetenskapliga, konstnärliga, industriella, samhälleliga eller politiska frågor dryftas. Där yttra sig engelsmän, fransmän, tyskar och stundom italienare endast på sina resp. modersmål, under det en svensk får tvinga in sina tankar i ett främmande språk och samtidigt söka förstå de yttranden på tre eller fyra olika främmande språk, som växelvis träffa hans öron. Men äfven för medlemmarne af de stora kulturfolken blir en dylik kongress ansträngande och långtrådig, och föga förbättras förhållandet däraf, att hvarje yttrande öfversättes eller sammanfattas på de andra språken af två eller tre tolkar. Häraf torde inses, att en allvarlig och grundlig behandling af de förelagda ämnena svårligen är möjlig på en sådan kongress.

Olägenheterna af den nuvarande mångspråkigheten äro redan så stora, att längtan efter ett internationellt hjälpspråk blifvit allmän bland kulturfolken. Men härtill lämpar sig icke väl ett naturspråk, dels, såsom ofvan anmärktes, därför att det är så svårt, dels också på grund af de olika folkens själfkänsla. Det vore säkerligen omöjligt att förmå en engelsman att antaga franska eller tyska till internationellt världsspråk, eller en fransman eller en tysk att såsom sådant antaga engelska.

Mot dessa svårigheter gifves endast ett hjälpmedel, nämligen ett konstgjordt språk. Ett sådant är fullkomligt neutralt och dess antagande sårar ingens fosterländska känslor. Det kan göras i hög grad lättlärdt, ty större delen af dess ordförråd kan utgöra internationella kulturord, och dess grammatika kan göras enkel och regelbunden, dess språkljud lätt uttalbara och välklingande samt dess stafning ljudenlig. Det finnes redan flera dylika språk, som i de flesta af nyssnämnda afseenden vida öfverträffa de naturliga språken. Sedan 14 år tillbaka har jag i mån som de blifvit mig bekanta studerat dessa konstgjorda språk, af hvilka de mest betydande äro det redan på 1880-talet uppfunna esperanto, samt de på 1900-talet utgifna universal, ido och antido, och på grund häraf kan jag yttra mig om deras lämplighet såsom internationella hjälpspråk.

Jag anser dem vara i många afseenden synnerligen väl konstruerade, men har dock hos dem funnit åtskilliga brister, som enligt min mening icke böra förekomma hos ett internationellt hjälpspråk. Men dessa språk kunna omarbetas och därigenom så förbättras, att de bli fullt lämpliga för det afsedda ändamålet. De önskvärda förbättringarna äro följande. Grammatikan kan i vissa delar göras enklare eller uttrycksfullare; ordbildningsreglerna förbättras, dels till undvikande af nu förekommande tvetydigheter, dels till vinnande af rikare uttrycksmedel; ordförrådet bör göras ännu mera internationellt, nu befintliga tvetydigheter aflägsnas och nu felande begrepp uttryckas genom nya ord. Äfven i fråga om valet af enkla språkljud samt i rättstafningen torde några mindre ändringar vara önskvärda.

Att sådana brister finnas, bör ej förvåna, då man besinnar, att dessa språk äro utarbetade af personer, hvilkas ekonomiska och språkvetenskapliga hjälpmedel varit mycket små i jämförelse med dem, som redan i århundraden stått forskarne på de naturliga språkens område till buds. Under sådana förhållanden måste man erkänna, att resultatet af det arbete, som nedlagts på uppfinnandet af dessa konstgjorda språk, är öfverraskande godt. Det är en god grund, på hvilken kan och bör byggas vidare.

Det stora önskemålet är nu att på diplomatisk väg åvägabringa en *världsspråksunion* af samma omfattning som världspostunionen. Denna världsspråksunion bör å sin sida inrätta en af sakkunniga bestående officiell *världsspråksakademi*, som får i uppdrag att utarbeta förslag till internationellt hjälpspråk. Så snart ett dylikt blifvit framlagdt och antaget af världsspråksunionen, bör det i kraft af dennas auktoritet införas såsom allmänt läroämne i alla kulturfolks skolor samt äfven i öfrigt antagas såsom internationellt hjälpspråk.

Den vinst, som hela människosläktet därigenom skulle ernå, synes mig så oerhördt stor, att den f. n. knappast kan uppskattas till sitt rätta värde.

Stockholm den 29 januari 1912.

Nils Ekholm.

Då jag blifvit tillfrågad angående den eventuella betydelsen för det vetenskapliga forskningsarbetet af ett allmänt världsspråks införande, ber jag att härmed få såsom min mening uttala följande:

Den ojämförligt största delen af vetenskapen har internationell betydelse, med andra ord de vetenskapliga frågorna och deras besvarande intressera i lika hög grad alla civiliserade folk. Därför affattas den vetenskapliga litteraturen i hufvudsaklig grad på något af de tre stora »kulturspråken», tyska, engelska eller franska, utom i de fall då den berör mera nationella föremål, såsom vid beskrifningen af företeelser, som uteslutande eller hufvudsakligen iakttagas inom ett visst land. Äfven språk, som talas af ett oerhördt stort antal människor, såsom det ryska eller det spanska äro icke väl ägnade för vetenskapligt bruk — på dessa språk offentliggjorda vetenskapliga verk bli nästan endast genom ofullständiga referat kända inom den för dem intresserade världen.

Svenska vetenskapliga författare nödgas därför att i de flesta fall utföra sina skrifter på ett främmande språk för att vinna det med dem afsedda ändamål. De användbara kulturspråken äro emellertid till följd af den historiska »ologiska» ut-

vecklingen ganska invecklade, så att äfven den som med mycken möda och tidsutdräkt lärt sig att så godt som fullkomligt behärska ett af dessa språk, undgår näppeligen att begå några fel i en längre uppsats. I alla händelser blir den i formellt hänseende ej så god som om författaren fått använda sitt eget modersmål. Det för författandet nödiga arbetet blir gifvetvis betydligt tyngre, och de begångna språkfelen böra afhjälpas genom rättelse af en utlänning. Föredrar man att låta öfversätta uppsatser, så bör detta ske genom en utländsk fackman, som känner den vetenskapliga terminologien, ett villkor som endast i mycket sällsynta fall kan fyllas. Den svenske vetenskapsmannen kan ej gärna begagna sig af ett skrifbiträde för det rent mekaniska arbetet och måste själf läsa korrekturen, som vanligen äro öfverhopade med fel, då de utförts af sättare okunniga i det främmande språket. Genom dessa ogynnsamma omständigheter blir den svenske vetenskaplige författarens produktion nödvändigt starkt reducerad, uppskattningsvis till omkring hälften eller ännu mindre, jämfördt med det som en hans kollega i kulturländerna med stora språkområden kan åstadkomma. Den som ej ständigt uppehåller vanan att skrifva på utländska språk, förlorar ofta till följd af dessa ogynnsamma omständigheter lusten till vetenskapligt författarskap, hvarigenom den vetenskapliga produktionen i ännu högre grad nedsättes. Denna svårighet ökas ännu mer genom den omständigheten att den svenske vetenskapsmannen ofta af omständigheterna föranledes att använda ej blott ett, utan ofta två, stundom tre språk utom modersmålet för sina vetenskapliga publikationer.

Det skulle därför utan tvifvel för de mindre nationernas vetenskapliga arbete vara af en synnerligt stor betydelse, om de kunde bli likställda med de stora kulturfolken genom införande af ett enkelt internationellt hjälpspråk för de vetenskapliga meddelandena, och detta skulle helt säkert höja deras anseende i de större nationernas ögon.

Jag kan lifligt föreställa mig att för den store industriidkaren eller affärsmannen liknande förhållanden göra sig gällande, och att det därför för de små nationerna äfven skulle medföra en stor ekonomisk fördel om ett enkelt internationellt hjälpspråk infördes.

Äfven för den vetenskapsman, som ej författar vetenskapliga verk, skulle utan tvifvel ett dylikt språks antagande vara af stort gagn. Det är väl bekant huru svårt det är att få till stånd svenska populärt vetenskapliga skrifter, som kunna hålla vetenskapligt intresserade i ständig beröring med det stora internationella vetenskapliga lifvet. Utan tvifvel komma äfven de för bredare lager afsedda vetenskapliga skrifterna att i stor utsträckning använda det internationella hjälpspråket, då detta blifvit taget i bruk för de vetenskapliga originalarbetena. De vetenskapligt intresserade, såsom skolmannen, läkaren, ingenjören och yrkesidkaren skulle därför med hjälp af ett dylikt språk kunna till gagn för sin verksamhet vidmakthålla och förkofra sina vetenskapliga och tekniska insikter på ett vida bättre sätt än nu är fallet.

Såsom en sammanfattning kan man väl säga att det allmänna införandet af ett enkelt internationellt hjälpspråk skulle vara af en stor betydelse för de små nationernas deltagande i kulturarbetet och underlätta deras genom de ständigt ökade samfärdsmedlen alltmera kännbara kamp för tillvaron.

Stockholm den 27 januari 1912.

Svante Arrhenius.

I den mån de andliga och materiella förbindelserna mellan jordens skilda folk med allt större hastighet utvecklas, framträder också allt kännbarare behofvet af ett praktiskt och lättlärdt internationellt hjälpspråk. Man har framhållit, att ett sådant hjälpspråk till sin betydelse för främjande af den andliga samfärdseln mellan folken utan tvifvel kan jämnställas med hvad järnvägar och telegraf uträttat.

För den lärda världen användes ju en tid latinet såsom gemensamt språk, och detta bidrog tvifvelsutan i hög grad därtill, att äfven de små folken, såsom vårt eget, genom Linné och andra kunde fullt göra sig gällande i det gemensamma arbetet samt också tillgodogöra sig detsamma.

Men latinet var på grund af sin invecklade byggnad och sina många obehöfliga böjningsformer både alltför svårlärdt och ohandterligt för de många kraf, som i nyare tid uppstått, och kunde därför ej bibehållas.

Lika omöjligt har det visat sig att sätta något visst lefvande språk i latinets ställe, då representanterna för de öfriga folken helt naturligt ej velat vara med om att därmed på samma gång gifva en alltför stor öfvervikt i såväl kulturellt som kommersiellt afseende åt den nationalitet, hvars språk sålunda skulle antagas.

Den enda effektiva lösningen af denna helt visst synnerligen viktiga fråga torde därför vara antagandet af ett internationellt hjälpspråk.

Man vinner därmed också, att detta hjälpspråk till sin byggnad kan göras ojämförligt mera enkelt och lättlärdt än de lefvande språken, hvilka ju på grund af sin gradvisa tillkomst och sitt komplicerade ursprung dragas med en mängd invecklade böjningsformer och egendomligheter af ganska tillfällig art, hvilka föranledt en mångfald så kallade regler och undantag, som ett hjälpspråk till allra största delen kan undvara.

Om hjälpspråket därtill grundar sin ordlista på de språkliga rötter, som äro gemensamma för de viktigaste europeiska kulturspråken, såsom fallet är med såväl esperanto som det väsentligt förbättrade *ido,* så underlättar detta gifvetvis i mycket hög grad hjälpspråkets inlärande och antagande för det betydande antal människor, hvilka för närvarande mer eller mindre känna till något af sagda kulturspråk.

Det intensiva arbete, som blifvit nedlagdt på utarbetandet af ett sådant hjälpspråk, synes också för längesedan hafva nått förbi de första, för visso ganska famlande försöksstadierna och till en utveckling, som inom kompetenta kretsar vunnit det största erkännande.

En officiell utredning skall därför utan tvifvel visa, att redan nu föreligger ett hjälpspråk, som är så lättlärdt och har så goda förutsättningar att kunna antagas, att hvad som nu återstår för ett verkligt tillgodogörande inom en snar framtid af detta viktiga nya samfärdselmedel nog i främsta rummet är, att de skilda staterna ena sig om det officiella antagandet af ett och samma hjälpspråk.

Utan tvifvel skall också det folk, som genom sitt initiativ påskyndat förverkligandet af detta önskemål därmed hafva främjat något, som i sällsynt grad måste lända till allmänt gagn.

Ej minst inom den vetenskapliga världen blir det för hvarje år alltmer påfallande, hvilka ofantliga hinder de många skilda språken medföra, då det gäller tillgodogörandet af de viktiga forskningsresultat, som alltjämt ernås inom jordens skilda länder. Så länge den hufvudsakliga forskningen var inskränkt till några få af Europas gamla kulturländer, voro svårigheterna för de öfriga folken mindre, om också deras egna insatser hade föga utsikt att blifva till allmännare gagn. Men numera, då verkligt värdefulla och viktiga arbeten bedrifvas inom en mängd såväl

icke-europeiska som smärre europeiska länder med föga kända språk, är det helt visst ett mycket stort hinder såväl för vetenskapens snabbare utveckling genom fruktbringande samarbete som ej minst för de i detta afseende mindre gynnade nationerna att göra sig gällande på det andliga området, där de eljest kunde hafva helt andra utsikter.

Slående exempel härpå erbjuda de internationella vetenskapliga kongresserna, vid hvilka man ofta finner, huruledes inom en sådan språkligt obekant nation ett omfattande och i vissa afseenden kanske grundläggande vetenskapligt arbete för de öfriga folken förblifvit nästan okändt, och hvilka stora öfverraskningar deras representanter vid sådana tillfällen därför ofta få erfara.

För alla, som på detta eller andra sätt fått någon föreställning om, hvilken kraftförlust det vetenskapliga arbetet i själfva verket lider genom denna språkförbistring, måste det stå klart, att en förändring i detta afseende är af synnerligen stor vikt.

Och hvad som gäller om den vetenskapliga litteraturen gäller i lika hög grad om den tekniska och äfven om många grenar af den öfriga litteraturen. Det är sålunda lätt att inse, hvilket gagn framför allt de små folken skulle hafva af att omedelbart kunna tillgodogöra sig det yppersta af allt, som i andra länder skrifves inom allmännyttiga ämnen, och hvilket sporrande inflytande det skulle hafva på begåfvade författare inom hittills mera obemärkta länder, om de utan hinder af språket kunde nå en läsekrets, hvars omfattning bestämdes endast af arbetenas inre värde.

Som en underlättad andlig samfärdsel folken emellan därtill i hög grad skulle främja ej blott handelsförbindelserna, och detta särskildt för de smärre folken, utan på samma gång äfven i öfrigt kraftigt bidraga till fredligt samförstånd och ökad samverkan, torde i afseende på gagnet af ett lämpligt hjälpspråk de vetenskapliga och kulturella intressena sammanfalla med de rent praktiska.

Stockholm den 31 januari 1912.

Gerard De Geer.